

7) результати тестування;

8) результати тестування на поліграфі (у разі проходження).

Варто зазначити, що більшість з указаних показників досліджуються саме під час ознайомлення з атестаційним листом та під час проходження тестування. Інші ж з них вимагають проведення спеціальної діагностики за окремими методиками. Відповідність даним критеріям не може бути визначена шаблонними питаннями, які під час співбесіди задають члени атестаційних комісій. Безпідставність рішень атестаційних комісій про невідповідність поліцейського займаній посаді впливає ще й з того, що в таких рішеннях досить часто не визначено мотивів, з яких виходили при його прийнятті.

Узагальнюючи вищевикладене можна зробити висновок про те, що проведення атестації в органах Національної поліції сьогодні є недостатньо врегульованим. Інструкцію про порядок проведення атестування поліцейських необхідно доповнити положеннями, в яких би визначався перелік діагностик, які застосовуються при проведенні атестації, та необхідність врахування професійної мотивації при прийнятті рішення. Крім того, необхідно заборонити проводити атестацію у випадках, які не передбачені законодавством, та зобов'язати атестаційні комісії чітко вказувати підстави для визнання працівника поліції таким, що не відповідає займаній посаді та підлягає звільненню.

УДК 349.2: 351.74

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПЕРВИННОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Мельник К. Ю.,

завідувач кафедри трудового

та господарського права факультету №2

Харківського національного

університету внутрішніх справ,

д-р юрид. наук, професор

Становлення нового правоохоронного органу – Національної поліції України потребує, передусім, залучення до її лав нових кадрів, які здатні будуть працювати в нових умовах, керуючись принципом законності, та стояти на сторожі інтересів людини та держави. З огляду на це нині особливого значення набувають

питання професійного навчання поліцейських за новими сучасними методиками освітньої та правоохоронної діяльності.

Відповідно до ч. 1 ст. 72 Закону України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII (далі – Закон) професійне навчання поліцейських складається з: 1) первинної професійної підготовки; 2) підготовки у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання; 3) післядипломної освіти; 4) службової підготовки. З нашої точки зору, саме первинній професійній підготовці поліцейських сьогодні слід приділити особливу увагу, оскільки саме в її межах у максимально стислі терміни поліцейські набувають перші навички, необхідні для виконання повноважень поліції, у тому числі відповідну спеціальну підготовку щодо зберігання, носіння, застосування і використання вогнепальної зброї.

Слід одразу звернути увагу на те, що з огляду на тривалий процес переатестації та практичну відсутність прийняття на службу до Національної поліції України, окрім окремих підрозділів, що здійснюється за спеціальними правилами, нині система первинної професійної підготовки практично не діє. На наш погляд, такий стан справ потребує нагального виправлення. Крім цього існують певні питання і до правової регламентації первинної професійної підготовки поліцейських, про що піде мова нижче.

Так, правова регламентація первинної професійної підготовки здійснюється переважно нормами ст. 73 Закону та Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2016 р. № 105 (далі – Положення).

Відповідно до ч. 1 ст. 73 Закону поліцейські, які вперше прийняті на службу в поліції, з метою набуття спеціальних навичок, необхідних для виконання повноважень поліції, зобов'язані пройти первинну професійну підготовку за відповідними навчальними програмами (планами), затвердженими Міністерством внутрішніх справ України. Частина 7 цієї статті забороняє залучати поліцейських, які не пройшли первинну професійну підготовку, до виконання повноважень поліції, допускати до роботи з інформацією з обмеженим доступом або до будь-якої діяльності, пов'язаної з використанням зброї та спеціальних засобів (крім навчальних та тренувальних занять під час проходження первинної підготовки).

З огляду на вищезазначене питання викликає норма п. 3 розділу II Положення, яка передбачає, що поліцейський направляється на первинну професійну підготовку не пізніше ніж через чотирнадцять календарних днів після його призначення на посаду. Тобто поліцейський, призначений на посаду в орган поліції, може два тижні не виконувати повноваження поліції, очікуючи направлення на первинну професійну підготовку, й при цьому отримувати грошове забезпечення. Вважаємо, що таку ситуацію потрібно виправити шляхом скорочення мінімум удвічі вищезазначеного терміну.

Пункт 8 розділу II Положення передбачає випадки, коли поліцейські не можуть бути зараховані до закладів первинної професійної підготовки. Це прибуття до закладу первинної професійної підготовки після видання наказу про зарахування; незадовільний стан здоров'я, що підтверджено в установленому порядку; подання поліцейським на ім'я керівника закладу первинної професійної підготовки письмового рапорту про відмову від проходження первинної професійної підготовки; надходження навчальної справи поліцейського пізніше ніж за п'ять календарних днів до початку первинної професійної підготовки; відсутність однострою.

Стосовно даного переліку є певні питання, зокрема щодо включення до нього такого випадку, як незадовільний стан здоров'я, що підтверджено в установленому порядку. Нагадаємо, що ч. 2 ст. 61 Закону серед тих, хто не може бути поліцейським, передбачає осіб, які мають захворювання, що перешкоджають проходженню служби в поліції. А ч. 1 ст. 50 Закону передбачає, що громадяни України, які виявили бажання вступити на службу в поліції, з метою визначення стану їхнього здоров'я зобов'язані пройти медичні обстеження, а також перевірку рівня фізичної підготовки, психофізіологічне обстеження, обстеження на предмет виявлення алкогольної, наркотичної та токсичної залежності в порядку, визначеному Міністерством внутрішніх справ України. Таким чином, діє нормативна база, яка не дозволяє взагалі приймати до поліції громадян України, які мають незадовільний стан здоров'я. З огляду на це, на наш погляд, є зайвим ще раз зазначати аналогічний випадок у п. 8 розділу II Положення.

Також питання викликають й інші випадки, зокрема прибуття до закладу первинної професійної підготовки після видання наказу про зарахування та надходження навчальної справи поліцейського пізніше ніж за п'ять календарних днів до початку

первинної професійної підготовки. Слід зауважити, що це чіткі імперативні норми щодо незарахування до закладів первинної професійної підготовки. Разом з тим як у першому, так і в другому випадку спочатку, на наш погляд, треба з'ясувати, чому особа запізнилася, або навчальна справа не надійшла у відповідний строк. Як відомо, існують певні поважні причини об'єктивного характеру, які не залежать від волі особи, і з цим, ми вважаємо, потрібно рахуватися.

Пункт 10 розділу III Положення передбачає, що первинна професійна підготовка поліцейського, якого вперше прийнято на службу в поліції, може здійснюватися згідно з його рапортом за індивідуальним навчальним планом без відриву від служби у зв'язку із обставинами, що не дозволяють на тривалий час виїхати за межі дислокації підрозділу, у якому він призначений на посаду. Ми вважаємо такий підхід недостатньо зваженим, оскільки, по-перше, зазначена норма суперечить ч. 7 ст. 73 Закону, яка забороняє залучати поліцейських, що не пройшли первинну професійну підготовку, до виконання повноважень поліції; по-друге, зазначена норма відкриває шлях до повсюдного застосування підготовки за індивідуальним навчальним планом, оскільки можна довільно тлумачити термінологічну конструкцію «обставини, що не дозволяють на тривалий час виїхати за межі дислокації підрозділу»; по-третє, саме в закладах первинної професійної підготовки побудована цілісна система відповідного навчання, накопичено сучасний досвід підготовки поліцейських, діє відповідна матеріально-технічна база, зокрема різноманітні навчальні полігони, в практичних же підрозділах з об'єктивних причин важко здійснити належну первинну професійну підготовку поліцейських.

Наприкінці відзначимо, що з огляду на події останнього року, які пов'язані з прийняттям поліцейськими неправильних рішень, що потягло за собою загибель поліцейських, правопорушників, пересічних громадян, особливої актуальності набуває посилення уваги саме до проведення первинної професійної підготовки щодо збільшення її тривалості, посилення практичної спрямованості, підвищення вимогливості як під час навчання, так і при проміжному та підсумковому контролі.